

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SEMANA

CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LOPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagos)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico
y Extranjer, 2'50

LA SENMANA

ATENTAT CONTRA EN MAURA

ERA l'dimars, poch després del mitj-día. Després de celebrats els funerals de D.ª Isabel II, als quals no hi assistí l'rey, el Sr. Maura passà a buscarlo à la Capitanía general, y ab ell s'ençamíà à visitar el restaurant econòmic dels barris de Santa Madrona. Efectuada aquesta visita, el rey y el ministre tornaren à la Capitanía general. Sortí en Maura per la porta que dona à la Plassa de la Mercé, montà en el seu carruatge, y al disposar-se a marxar, se li acostà un jove vestit de dol en actitud d'entregar-li una carta ab la mà esquerra. Portava la dreta embolicada ab un mocador de seda negra, amagant ab el mocador un ganivet de cassa.

Afiansat en l'estrep del carruatge, deixà caure la mà sobre l'cos del ministre. El Sr. Maura, instantàniament, desvià l'cop, y l'arma caygué dintre del carruatge, no sense que li foradés la roba y li causés una petita ferida en la part inferior de la post del pit.

Tot això passà à la vista d'un gran número de persones estacionades en la plasseta, entre les quals s'hi contavan numerosos agents de l'autoritat. Sobrevingué un moment de pànic y de desordre, à favor del qual, l'agressor fugí escapat pel carreró de n' Serra. Els polícias darrera d'ell, lograren al fi detenir-lo, descarregant-li un cop de garrot al cap que li produí una forta contusió y li ensangrentà l'rostre y ls vestits. Contra un dels que l'agafaren s'hi girà à mossegades, deixant senyals en una mà.

Mentre el president se dirigia à la Diputació provincial, ahont té l'seu hostatge, l'agressor era conduït al govern civil. Pel camí donà alguns crits de 'Visca l'anarquía!

En el govern civil el pogueren veure alguns periodistes. Es alt, sech, moreno; va tot afeytat de cara y ab el pel arrapat. Vesteix decentment y té tot el posat de seminarista. Declarà nomenar-se Joaquim Miquel Artal, fill de Barcelona, de 19 anys d'edat y d'ofici escultor tallista. Digué que tenia l'seu domicili en el carrer Ample, n.º 35, principal.

Viu en aquesta casa i'l Sr. Joan Nadal Vilardaga, persona acaudalada y germà de D. Joseph, arcalde que ha sigut de Barcelona. Y en efecte: allí havia viscut l'Artal fins al divendres de la seman-

na passada en calitat de criat. El divendres se despedí, diuent que havia trobat feyna del seu ofici.

Els antecedents del agressor resultan bastant originals. Fill de un perruquer que s'havia casat ab una criada de D. Delfí Artós y qu' estigué establet en el carrer de Gignàs, quedà orfe de pare y mare quan era encare molt noi. Els seus protectors el feren en un Assilo, y allí donà probas de ser un bon menys, molt religiós, molt místic, revelant desitjos de seguir la carrera eclesiàstica y arribant algunes vegades fins al extrém de deixuplinar-se. No obstant, quan hagué d'escullir ofici, trià l' de escultor. Pero sempre tingué relacions seguidas ab capellans y gent de iglesia, y ab les famílies Artós y Nadal, que conservaren bons recorts de la mare de n' Joaquim, no cessaren de protegir-lo en totas les contingències de la vida. Així, quan no tenia collocació, l'acollíen en la seva casa.

No li coneixien idees exaltadas: era més aviat tím y vergonyós. Així, que no fou poca la sorpresa que tingueren al enterarse de l'agressió. Els demés criats de la casa qu' estaven ab ell en relacions més intimes, recordaren qu' en aquests últims temps solia parlar de les injustícies socials y contra l's abusos dels richs. Se sapigué que s'havia aficionat à la lectura, y entre llibres que li foren trobats, s'hi conta un' obra del venerable Tolstoi y algunas produccions de Victor Hugo, autors que certament no excitaren ni molt menos à la propaganda per el terror.

L'Artal té un oncle à Madrid, militar de aquella guarnició. Ab ell s'escribia ab freqüència, y últimament en Joaquim li envia una carta insinuant l'acobari que no deixaren dealararlo. Sembla que li deya qu' s'acostava la seva última hora y s'hi despaix d'ell.

L'arma ab que efectuà l'agressió, era un ganivet de cassa afilat, de fulla enganxada al mánech, y procedent d'una panoplia d'armes que conserva'l Sr. Nadal.

Ab tot y que l'Artal no té conexions conegudas ab cap agrupació política ni social, hi hagué emprenyo per part de alguns miserables en fer recarre la responsabilitat del fet en el partit republicà. Tractaren de donar gran importància al detail de haver-se trobat en la butxaca del pres, un número de *La Publicidad* y un altre de *El Diluvio*, quan de la mateixa manera hauria pogut portar-n'hi del *Brusi* y de *El Correo catalán*. Feren grans bocadades de que l'Artal

havia assistit à alguns meetings republicans y anarquistas, quan de la mateixa manera podia haver concretat à missas, novenas, exercicis espirituinals y altres funcions d'iglesia.

Pero disparats pel camí de les imputacions gratuitas y malévolas, y encara que desde l's primers moments hagueren de comprender que aquest cop l' havian errada, no per això desistiren dels seus projectes. Ja en les visitas que feran à la Diputació provincial, pera protestar del fet y oferir-se al seyñor Maura, exhalaran els seus odis contra las ideas republicanas y contra en Lerroux y altres personas significades. Els crits de Mori Fulanol y Mori Sutanol s'confonían à las exclamacions del Sr. Espinós, que atribuïa à la Verge de la Mercé la virtut de haver salvat la preciosa vida del Sr. Maura. Ab una mica mes declara que l'imatge descendient del seu trono, havia sortit à la plasseta a deturar el bras del agressor.

Aquesta mescla monstruosa d'odi y de fetisme s' concentrà en una alocució, suscrita en primer loch per el cardenal Cassanyas, invitant als botiguers à tançar portas y à realisar una manifestació pública per encaminar-se à la iglesia de la Mercé à donar gracies à la Verge pel favor dispensat al Sr. Maura. Pero l' objecte real de aquest no era altre, segons se va veure després, que passar per la Rambla y fer una manifestació de insolencias y provocacions contra *La Publicidad*, armant si podian un conflicte; enadir als republicans, llençarlos al terreno de la violencia y ferlos aixafar per la forsa pública, que ja estava previnguda. Un plan molt ben ideat y sobre tot molt religiós. La segona part, però ab escreix, de la engallinada de la Plassa de Santa Ana.

Perc, retxassada la brutal agressió per l'energia que s' trobaven reunits en las oficinas del periódich, y sense que aquells demagogos de xistera y punys postissos s'atrevissin à passar las portas de la casa, ahont haurien sigut rebuts com se mereixan, s' hagueren de concretar à donar una prova de mala educació y de salvatjisme, posantse en evidència una vegada més als ulls de totes las personas imparcials.

L'últim, el mes infelís obrer analfabet té mes cordura, mes sensates, mes serenitat, mes educació cívica, mes conciència dels seus drets y dels seus deverss polítics y socials, que tota la taifa de miserables fautors de iniquitats y fomentadors de desordres públichs, que en un moment de deliri y ab las

espaldilles guardades pels mausers mauristes, prenen lo que ja no es possible en els nostres temps: posar la brida al poble de Barcelona y montar à caball damunt d'ell.

Pero pensin que si l' poble es prou seré pera contenir-se quan s'ha de contenir, no renuncià, pera quan vingui l' hora, al dret d'encabritarse y de fer lo que ha de fer, demostrantlos à expensas sevases que van molt errats de comptes, si han arribat à pendre la serenitat per cobardia y la cordura per abdicació.

De totes maneras, la moixiganga y la brutalitat dels dimecres, ha destruit tot l' efecte que l's reaccionaris esperaven recabar del viatje regi y de l' atentat contra en Maura, y per altra part ha donat mes cohesió que mai al poderós bloch republicà que constitueix avuy el partit polítich més fort, mes serio y mes disciplinat de Barcelona.

PEP BULLANGA

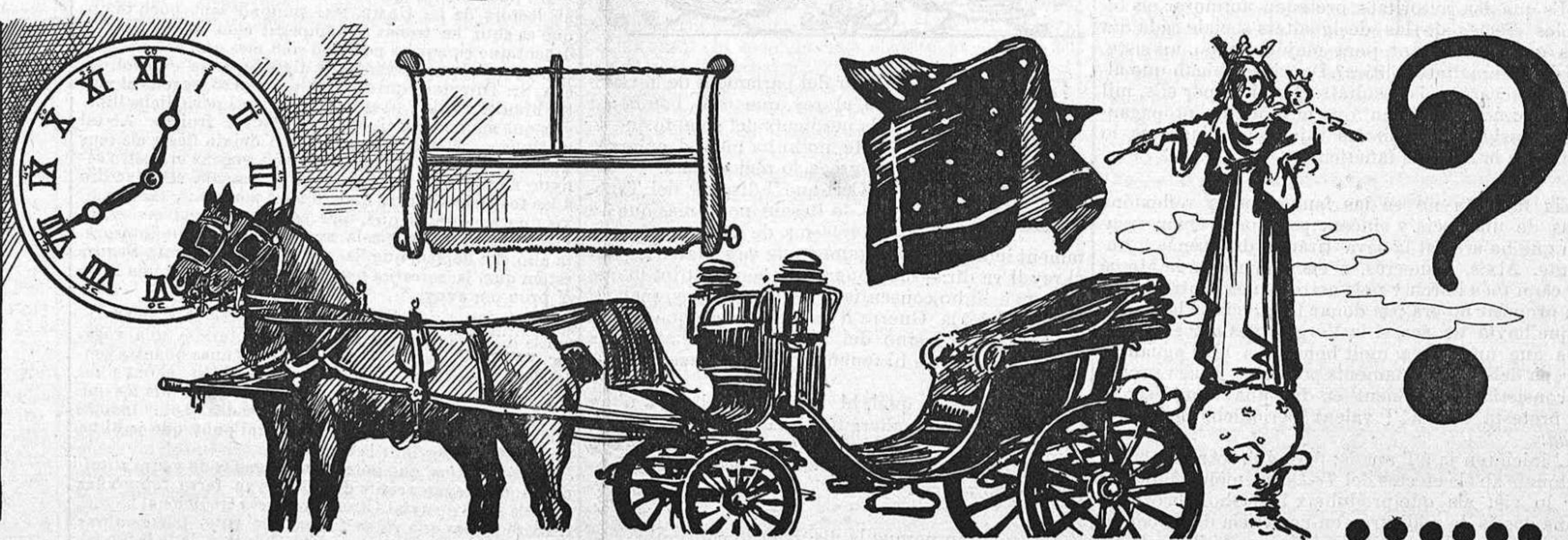

Sempre farsants!

RIMER la farsa de la recepció: molta gala postissa, molt entusiasme de contracta... Y l'caball blanc de n' Comillas que vagi pagant.

La ridicula comèdia que passava en pau gracies al carácter comedít y reflexiu del poble barceloní, s'entén, del verdader poble que no s'veni ni s'deshonra, bombezada pels periódichs dinàstichs, posada fins als núvols pels corresponsals dels rotatius de Madrid, se veié al últim que tancava una finalitat, una trascendència. No era tant un obsequi à la persona del monarca, com l'apoteosis de un ministre reaccionari, estrella d'esperansa del clericalisme y de la plutocracia.

Geroglífich ilustrat

Y en aquest punt, diumenge, al tornar de Montserrat, fou xiulat el ministre en l' Arch de Triunfo del Saló de Sant Joan.

El diumenge es el dia en que 'l poble, el verdader poble va al teatre, y aplaudeix lo que li agrada y reventa lo que no es del seu gust. Y aquest perill, aquesta contingència la corren tots els espectacles públics, lo mateix els del teatre que 'ls del carrer.

Ab això semblava que s' havia acabat l' aparatoso farsa.

Pero 'l dimars surgi spontàneament el drama.

Un visionari, un fanàtic, qui sab si una víctima de la mania de la notorietat, qui sab si un esperit agravat per les injustícies socials, tractà d' atentar a la vida del primer ministre del rey. Afortunadament per l' agredit, l' arma desviada á temps, en lloc de causarli la mort no li produí més que una petita ferida sense gravetat.

Un fet com aquest qu' en poch temps ha arrebatat l' existència á jefes del Estat, sense distinció de monarcas ni de presidents de Repùblica, ha sigut sempre l' obra aislada y cautelosa de un sol home. No hi ha cap partit polítich ni social tan insensats qu' erigeixin l' assassinat alevis en medi de acció. Tots á una comprenen que l' obrar així equivaldría á suicidarse. Més morta mil voltas que la víctima, resultaria la causa dels assassins.

Obra aislada y cautelosa de un sol home ha sigut també l' atentat contra en Maura. Així ho revelan els antecedents del agressor, sa procedencia, el medi social en que ha viscut, sempre en contacte amb persones religioses y ab burgesses acaudalats, la falta de connexions d' ell ab tota agrupació política y social de caràcter militant. Ningú absolutament el coneixia, ni 'ls republicans, ni 'ls socialists, ni 'ls anarquics.

Se tracta, donchs, de un cas que 'n podríam dir solitari. Lo únic que calfa fer era lamentarlo. A lo més á que 's podia arribar era á la protesta serena de un poble honrat y digne.

Pero 'ls farsants varen perdre 'ls estreps. Magnifica ocasió se 'ls oferia de treure'n partit, en pro del seu somniat partit reaccionari, clerical, plutocràtic. Acostumats á fer negocis ab tot, se disposaren á fer-ne també ab las gotetas de sanch de la ferida de 'n Maura.

Y la lloçada dels farsants, els cocodrilos ab tanta valentia fustigats per l' insigne Lerroux, fingint una compassió que no sentían, ans al contrari, alegrantse de lo succehit desde l' fondo de la seva ànima envidiosa, tractaren de llansar tot el ver de la seva maldat sobre 'l partit republicà, l' únic qu' en las presents circumstancies ha sapigut donar mostres de serenitat y de cordura.

D' aquí 'ls crits que se 'ls escaparen desde 'ls primers moments de 'n Mori en Lerroux! 'n Mori en Juñoy! 'n Mori la Repùblica! De aquí 'ls seus esforsos per soliviant las passións de una part del poble sempre impresionable contra 'ls enèrgichs defensors de las públicas llibertats. De aquí 'ls seus afanys pera donar vida y ambient á un partit catòlic y burgès, que no cab, ni cabrà may en la republicana Barcelona, en la ciutat alentadora de las aspiracions modernes.

A jutjar per lo desembossat de la seva farsa, els aficionats á buscar en tot combinacions y recursos, haurien pogut suposar que algú d' ells havia complotat al agressor encarrigant-sols que no fes gayre mal á la víctima, ab la sola idea de lograr un gran efecte y donar un punt d' apoyo al alsaprem ab que pretenen desquiciar el bloc republicà.

Miserables farsants!

Qué vol dir, ni á qué respond, sino la comedia del dimecres?

Si l' Espínols y en Boladeres y l' Eminentissim, creuen 'ls convé fer creure que la vida de 'n Maura ha sigut salvada per intercessió de la Verge de la Mercé, enhorabona anessin á donarli las gràcies ab una dotzena de Te-deums, si ab un no 'n teñian prou. Allá á la iglesia podían reunir-se pacificament tantas vegadas com volgessin á celebrar el seu meeting místich-polítich, sense necessitat de fer coacció pera qu' en obsequi de 'n Maura's tan quessin las portas de aquelles mateixas botigas, que pochs anys enrera varen tancarse contra 'ls nassos de 'n Villaverde sent ministre l' mateix Maura.

Cap necessitat tenian, donchs, d' efectuar una manifestació pública, de aquelles que 'l governador no permet may, quan las solicitan els republicans y els obrers, més aptes mil voltas que la gent de ordre, pera l' exercici pacífich de tots els drets constitucionals.

Y en quin país vivim, que mentres als que saben fer bon us de aquests drets, se 'ls prohibeix sistematicament son exercici, se permet, en cambi, que 'n abusiu, els que 'ls odian y 'ls desprecian, convertintlos en una cobarda provocació?

Es que las autoritats prenen aminaror els terribles efectes de las desigualtats socials cada dia més graves, establent, pera major enconu, un sistema de desigualtat política? Donchs s'apagaran que algun dia tocarán els resultats. Y pitjor, per ells, mil voltas, si no comprenen que més que las propagandas apasionadas, son las injustícies flagrants lo que arma la mà dels fanàtics.

Els farsants no se las fan aquestas reflexions fillas de una recta y sincera psicología. Quan creuen que ha arribat la seva tiran al dret sense miraments. Així, dimecres, s' encaminaren á la Mercé pel camí més llarg y pels carrers més cèntrichs. El seu propòsit no era pas donar las gràcies á la Verge, y que havia de ser, si la Verge no es per ells otra cosa que una perxa: molt bona pera ferli aguantar la capa dels apasionaments polítichs! El seu propòsit consistia senzillament en fer una manifestació de protesta contra 'l valent periódich *La Publicidad*.

L' iniciaren ja á l' anada; pero á la tornada, envalentonats ab els efectes del *Te-Deum*, molt semblants per lo vist als que produueix l' alcohol absorbit a grans dòssis, la realisaren en presència del governador, á la vista de la guardia civil, que té 'l seu quartel al costat mateix de la redacció del periódich republicà, sense que ni 'l governador, ni la guardia civil, fessin res per evitar l' escàndol, el desordre pùblic promogut per aquella taifa de demagogos de

xistera, lluïsos, trasatlàntichs y perdigots en sa imensa majoria.

Y quina alarits! Y quin frenesi! Y quinas accions més honestas!

Jo crech que l' Eminentissim Salvador no 's mosatrà insensible als mèrits contrets pel seu remat espiritual. Sigu generós: per cada corte de manga concedeixi'l quaranta dies de indulgència, mal tinguí de agotar el magatzém de las divinas gràcies. Se 'ls han guanyat.

Així el partit catòlic dinàstich en projecte mai-xera fort, robust, alentat... y si no té cap desgracia arribará lluïu.

Entenguts bé aquest condicional: si no té cap desgracia.

Perque podrà succehir molt bé que la paciència del poble s' agotés, y llavoras veuríam lo que passava. Ja n' hi ha prou y massa ab els abusos de la explotació de que son objecte las classes populars de Barcelona, pera que hajan de sufrir ademés las insolencias de una càfila de farsants, que maquinan pèndrels'hí la llibertat y la honra, després de haver-las-hi arrebatat el pà.

La resignació té 'ls seus límits, y arriba un punt en que á l' insolencia y al atropello no s' hi pot respondre ni ab la cordura ni ab la cortesia.

P. K.

EL FOMENT

ELS que creyan que 'l Foment del Traball nacional era lo que 'l seu titul indica, es á dir, un' associació de pur carácter econòmic, sortirà fàcilment del seu error, al passar la vista per la següent alocució que va publicar dimars, ab motiu del atentat de 'n Maura:

«El Foment del Trabajo Nacional, adhiriéndose á la indignación de Barcelona entera, protesta con la mayor energía del cobarde y criminal atentado contra la persona ilustre y dignísima del Excmo. señor don Antonio Maura, Presidente del Consejo de ministros.»

Fins aquí poch hi hauria que dir. Pero l' alocució continua:

«Cuando el espíritu de la condal ciudad comenzaba á sentirse aliviado de la presión mal sana del ambiente de bajas pasiones á que durante tantos años vive sujeta, otra vez un acto inconcebible, si no viniera preparado por las más desatadas e impunes propagandas, ha venido á poner su buen nombre en entredicho.»

Las propagandas impunes, que al que 's desculda una mica li costan la presó y hasta 'l presidi! El Foment estarà mes en lo cert si atribuix aquests actes inconcebibles als efectes de la explotació iniqua, y al resultat de las injustícias de carácter permanent. Els tormentos de Montjuich y de Alcalà del Vallès, així sí que queda impune.

Párrafo final:

«Tal situación es intolerable, y esperamos que concluirá ella quien con la ligera herida de hoy ha sellado con su sangre sus fecundos desposorios con el orden á toda costa, que es la garantía de toda libertad.»

Sí, sí: fora la llibertat y molt ordre. Mordassas en la boca, un látigo sobre l' esquena, y anezños enriquit tranquilament, ab la suhor dels esclaus del capitalisme, reduïts á la impotència.

• • •

Aquesta monstruositat, que tendeix á acabar de una vegada ab el régime liberal, resguard de tots els drets, l' autorisan ab la seva firma las Juntas Directiva y Consultiva en massa, entre quals noms hi figuraren persones tan significades en els partits liberals y democràtics, com las següents: D. Joan Garriga y Massó, D. Joseph Gassó y Martí, D. Joseph Grier y Dulcet, D. Joan Ferrer y Vidal, don Rómulo Bosch y Alsina (el disperse de 'n Canalejas), D. Albert Russinyol (el jefe dels regionalistes ab vistosa á Europa) y fins un que passa per republicà: D. Pere Clapés.

Sí, com es probable, 'ls hi han continuat la firma, sense saberho, està en el cas de protestar de un acte que ve á desmentir tots els seus precedents polítics. D' altre manera, ja saben lo que 'la toca: formar en el remat dels que per desnaturalisar-lo tot, han acabat fins per desnaturalisar una corporació tinguda fins ara per exclusivament econòmica.

Pero qu' en lo successori ja no podrá titular-se 'l Foment del TRABALL nacional, sino 'l Foment de la REACCIÓ nacional.

J.

BATALLADAS

pesar del parlament de 'n Cambó al rey, que tant bombejan els perdigots pel compte que 'ls hi té, no hi ha medi d' evitar la desgregació regionalista.

Cert que 'l discurs del Tenorio de Besalú no es mes que un cataplasm de malvas completamente inofensiu. Cert també que van rifarse'l, quan el rey li va dir: «Jo donaria de bon grat tot lo que demandeu, si ho consentis la Constitució», y quan el ministre de la Guerra li va manifestar, que no era cosa del govern, sino del ministeri associat ab las Corts, en las quals hi tenen els regionalistas els seus representants.

A pesar de lo qual, hi ha qui proclama á 'n en Cambó, un nou Fivaller, un nou Rafael de Casanova.

El Tenorio de Besalú y 'ls seus turiferaris exercen l' únic dret digne de respecte: el dret de posar-se en ridicul.

Major motiu perque la desgregació continui.

La gent de bé, se n' ha anat de dret ab en Maura, ab la reacció, ab la clerical.

Y en cambi 'ls elements avansats, com en Sunyol, en Carner, en Giralt y en Pijoan, ab la seva protesta

energica y ralhona, indican que prenen rumbo cap als brétoles, á la purria, als descamisats y als fils de burdell.

Y no hi ha mes remey: de l' autonomia de Catalunya y de totes las regiòns d' Espanya, purgada de contrasenys, regressions y antagonismes, al últim que haurà d' encarregarse'n es el partit republicà.

Lo que va ferse ab els detinguts diumenge, ab motiu de la xiulada del Arch de triunfo del Saló de Sant Joan, es una cobardia y una infamia.

Als homes indefensos y lligats de mans no es lícit atropellarlos d' obra, com va ferse ab alguns d' ells, per part de la forsa pública. En un país civilitzat aixó no pot, ni deu tolerar.

«Ho té entés, Sr. González Rothwós? *

De aquests abusos soLEN eixirne funestas exasperacions. Y després, qui jemega ja ha rebut.

El respecte á la llei y á la justicia ha de ser sempre l' única norma dels governants. Y si algun dels seus agents s' excedeix, no queda altre recurs que castigarlo severament.

Espanya, Sr. González Rothwós, no está disposada á tolerar que se 'l africanisi!

A las insolencies y groserías proferidas pels demagogos cardenalics, davant de *La Publicidad*, respondrà el diputat Lletjet y algunos redactors y amics del valent periódich, ab fortes invocacions.

Las taifas del histerisme reaccionari, incitaven als nostres amics á que baixessin, á batres un contra-

cent. Y 'ls nostres amics, per la seva part, els consideraven á pujar, ab tot y ser els cent contra un.

Pero aquells valents no 's van atrevir á tant. Deurián sentir l' olor de pòlvora, y comprendrian desseguida que serían massa ben rebuts.

«Y 'ls cocodrilos? ¿Qué han fet els cocodrilos, ab tanta valentia fueteguts per en Lerroux? *

Que volian que fessin! Tirarse á la bassa del agiotatje, acurrucarse al fons, cuberts de llot, fent l' adormit, pero mossegantse la quia.

Si 'l partit republicà necessitava encare un nou estimul pera desarrollar y apretar filas, ja 'l ha trobat ab l' actitud insolent y desvergonyida dels reaccionaris.

No hi ha avuy un sol republicà que no 'ls abomini de tot cor, per las seves maldats y per las seves infamias.

Pot en Maura refiarse d' ells, y ells á la seva vegada, refiarse de 'n Maura. En tots els terrenos, lo mateix en l' electoral qu' en el que convingui, serán vensuts y arrollats pel verdader poble de Barcelona, mes decidit que may á sostener la causa republicana.

«El rey per ser jove es una esperanza»—diuhen molts.

Y 's quedan esperant tan tranquil.

La seva imbecilitat arriba fins al extrem de no fixar-se que 'ls reys, lo mateix que 'ls demés mortals, si no s' han mort avants dels disset anys, tots ho han sigut de joves.

Ab una facilitat assombrossa y sense tenir en compte pera res las graves consecuencias que pot ocasionar, s'ha concedit als individuos del somatent la condició de agents de l' autoritat.

D' ari en avant, cada individuo del somatent, en els cassos en que vulgui fer passar la seva, 's considerarà un guardia-civil ó quan menys un guindilla. Preparin's les pobles ahont hi ha somatent á prevenir conflictes.

Tot això deurém als que ab son afany de crear injustos privilegis, no pararán fins á acabar ab l' últim resto de llibertat individual.

No'n trenheu poch partit els reaccionaris del atentat contra 'n Maura!

Escoteulos y sentiuem com vos diuhen que 'l perill que ha corregut, á expensas sols de unas quantas gotetas de sanch, l' eleva fins al mes alt pinàcul de las grandesas.

Tota aquesta prosperitat política, la deu al agressor Joaquim Miquel Artal.

Caldrà, donchs, que 'ls mauristas siguin lògichs, demanant per ell no la presó ni 'l presidi, sino l' indult, la llibertat y un bon empleo, pel gran servei que ha prestat á la causa del ordre simbolizada pel maurisme.

• • •

CULERA, 3 de abril

No puch menos que fer coneix la nostra nou sarrió als lectors de *La Campana*, puig ab tant poch temps que es aquí hatron y llamegat com un desesperat, diuent que en aquest poble no som mes que una colla de salvatges perque deixém que digui la missa casi sol. iY sab, Sr. Director, qui te la culpa d' això, segons el nostre brau cap-pelat! Asombris! Son els periòdics libres que aquí s' llegeixen ab verdadera fruició. Ab tal motiu aconsella als pares que no deixin llegir als seus fills. Si l' llegir, o siga l' instrucció, segons el nostre señyor rector fa 's salvatge, tqué representá ell quan diu á las tendras criatures que té molt mal gènit, tant es això que son molts que, per escapar del seu mal gènit, han escapat fugint iglesia avall? Es això que interpreta alló de: deixeu que 'ls nens s' acostin á mi! Segurs estém que 'ls salvatges han de donarli mes de una llisó. Y prou per avuy.

VILASSAR DE DALT, 28 de març

Els liberals d' aquesta població protesten una vegada més de las conferencias que ja fa uns quants senmanas s' estan donant en el Círcul Catòlic, ahont

allà al passeig de Colón
y quan tras molt esperar
al fi don Dallons sortí
se'n nava, ple d' alegria...
per tornarhi l' endemà.

Hi vist els punts cèntrics plens
d' isidros sense equipatge
que, aprofitant la ventajeta
de la rebaixa dels trens,
venfan á veure això,
á donar-se un' hora bona
y á ferse mirar la dona
o 'l noy per 'un metje bo.

Hi vist gent que s' engresca
sense sanguer per què
y que ab dolsa bona fé
la boca tres pams badava,
com la boda al veure un sant
rodejat de llums al temple
ó com quan al Parch contempla

la trompa del elefant.

Hi vist tipos que adornavan
sa morada ab llums y vert,
cumplint un penós deber
que 'ls amos els imposavan,
pero en forma tan poc bella
y ab tanta tacanyeria,
que á la llegua 's coneixia
que ho feyan per la escudella.

Hi vist senyors disfressats
ab casacces estrambòticas
y senyoretas cloròticas,
plenes de floches virolats;
hi vist de cursileria
una espléndida parada
y molta creu pensionada
y molta quincalleria.

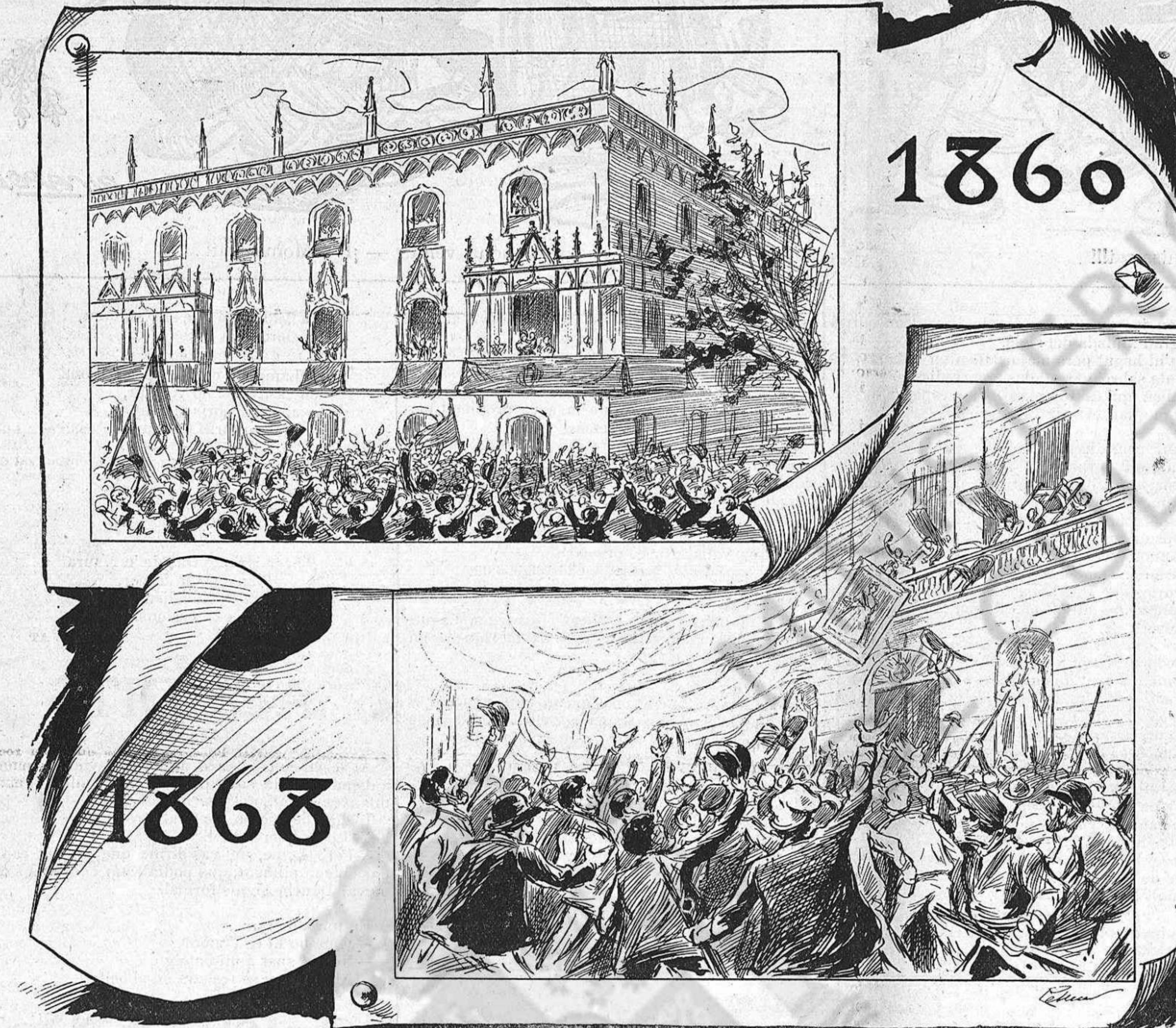
Hi vist nobles de secà
exhibint sa fatxa rancia

y cotxes en abundancia
que Deu sab qui 'ls pagará;
hi vist las varias maneras
de fé ovacions sorollosas
y las planxes numerosas
del infeli Boladeras.

Hi vist, en fi, 'l famós *trust*
d' aplaudidors contractats;
hi vist balcons decorats
ab admirable mal gust;
hi vist un públic badoch,
plantat com un cataplasm;
pero calor ni entusiasm, e
no n' hi sabut veure en lloch.

C. GUMÀ

Filosofia de l' Historia

RECORDS Y COINCIDENCIAS

A noticia de la mort de la que fou D.a Isabel II, reyna d'Espanya y avia del actual monarca, arribà á nostre ciutat en plenes festes regias. D. Alfonso la va saber, quan tornava de la seva excursió marítima de Rosas y Sant Feliu de Guíxols.

Aquest succès necrològich va remoure en mí dos records que no puch resistir á la tentació de consignarlos per lo que tenen de significatiu y exemplars.

UN VIATJE REGI

El dia 21 de setembre del any 1860, D.a Isabel II accompagnada del príncep d'Asturias y de les infantas desembarcava á Barcelona procedent de Mahó.

Ja feya dies que la ciutat li preparava la més espléndida y fastuosa de les recepcions. No sigué necessari que les autoritats estimulessin al poble, ni iou precis tampoc reclutar comparsas de victorejadors. Barcelona s' adornà espontàneamente, rivalisant els principals carrers en esplendides y rumbo. L' alegria y l' entusiasme brollaven també espontàneamente de milers de cors.

Pochs mesos feya que havia terminat la guerra de Afrika, tan gloria com infecunda. Pero 'l poble no veia encare l' esterilitat de aquella campanya paladejant únicament les fruïcions de la victòria. L' acciùa dispensada mesos avants als voluntaris, á son retorn de la guerra, fou en certa manera 'l preludi de la recepció que havia de dispensar á la soberana d'Espanya en l' apogeo de son prestigi y de la seva popularitat.

Figuraven en son corteig alguns dels generals que més s' havien distingit en la campanya, entre ells O'Donnell y Prim, l' heroi insigne dels Castillejos.

El poble veia en la soberana y en els seus generals la condensació de la gloria y la fortuna. Sembla que 'l Espanya, refeta dels desastres de una serie de sangrentas lluytas dinàstiques y de un' altra serie d'enconadas lluytas polítiques, se disposava á aslar el vol, pera colocar-se á la línia de les nacions més fortes y poderoses d' Europa.

Alentat per aquests desitjos, bressat per aquestas

ilusions, el poble barceloní acullí a Isabel II ab mostres no ja de simpatia, sino de calorós entusiasme. Quan aparesqué en el balcó del Palau Real, cenyida la comtal diadema y presentant al príncep de Asturias, un clamoreig d' entusiasme frenètic s' alçà de l' atapahida multitud que omplienava la gran piazza. Els germans Vallmitjana perpetuaren aquell episodi de la comunió de un poble ab la seva soberana, en una preciosa estatua.

La reyna s' trobà á Barcelona com en la seva ciutat predilecta. Durant la seva estancia que 's prolongà fins al dia 5 de octubre, tingué ocasió continua de posarse en contacte ab el poble, recullint arreu las expressivas demostracions d' afecte de totes las classes socials. No eran sols els rics y 'ls poderosos els que l' aclamaven; ab ells se confonían els pobres y 'ls humils. Y més que les galas que adornavan la vía pública y més que les lluminàries que destellaven en els balcons de casi tots els edificis públics y particulars, ressaltava l' actitud de la població, admiradora carinyosa de la més franca y simpàtica de les soberanes.

Las funcions de gala palidejaven al costat de las expansions improvisades de l' ànim popular.

Isabel II podia dir:—Espanya es meva; pero de tot' Espanya la ciutat que més m' estima, la ciutat que més m' idolatra es Barcelona. Si algun dia necessito una popular per enrobustir el meu trono, á Barcelona aniré á buscarla.

Y no obstant Isabel II va morir dissipate, 44 anys després de aquell viatje regi, sense que mai més vaji posar els peus á Barcelona.

UNA REVOLUCIÓ

En l' escenari del mon, com en els dels teatros, s' efectuan uns cambis de decoració sorprendents.

Vuit anys y algunes dies havien transcorregut tot just desde 'l viatje regi de D.a Isabel II: era 'l 28 de setembre de 1868, y Barcelona que venia acumulant feya temps un gran caudal de disgustos y rancunias contra 'ls desenfrenats governs predilectes de aquella reyna, vuit anys enrera tan franca y tan simpàtica, s' entregà en cos y ànima á la causa de la revolució.

A la primera notícia de la batalla de Alcolea, la població en massa s' llenà al carrer, clamant frenètica la cayguda dels Borbons. Sobre aquella mateixa balconada del Palau real en que Isabel II havia mostrat el príncep de Asturias del poble delirant

d' entusiasme, s' hi llegia un rótol que res tenia de simpàtic pera la majestat cayguda. La magnifica estatua dels germans Vallmitjana que havia de permetre aquell commodevol episodi del viatje regi, queya destrossada á cops de mall y era arrastrada pels carrers de la ciutat.

No quedà en cap edifici públic un sol retrato de Isabel II: tots siguieren cremats. No quedà sobre cap escut una sola corona: tots siguieren destruidos.

La revolució era francament antinàstica y no volia deixar rastre ni record dels oprimers del poble. Y quin entusiasme, y quin deliri, quan se sapigué que Isabel II havia passat la frontera y qu' Espanya en massa, del un al altre confi, s' havia adherit á la causa de la Revolució!

Las músiques atronaven els carrers ab sos himnes patriòtichs; la multitud els omplia de gom á gom, com una riuhada, no ja térbola, sino serena y radiant. A la nit aparesqué la ciutat completament iluminada. Ja no eran sols els carrers cèntrics sino els arrabals més apartats els que mostraven la seva alegria desbordant. Per tot arreu s' improvisaven festes. Allà hont no 's ballava, 's cantava; allà ahont no 's cantava, 's perorava. Cada café era un club improvisat, cada balcó una tribuna.

Y ni un exès, ni una revenja enterboliren la franca alegria de aquella expansió popular, colosal, sense precedents, que deixava relegat com una débil y ridícula fantasmagoria 'l recor de la fastuosa viatje regi de vuit anys enrera.

En el curt espai de vuit anys no cambia pas una generació. Els homes de 1868 eran els mateixos homes de 1860; el poble era igual en una y altra fetxa; y no obstant...

Davant de aquests records y de aquestes coincidencies, medití els que han de meditar.

Si lo que tingué un vigor tan gran de realitat donà ab tant poch temps un tom tan radical (què pot succeir, ab altres coses, que, segons sembla, no son fillas més que de la imposició y del artifici?)

La mort de D.a Isabel II occurreguda en extranya terra y en uns moments tan oportuns, es un tema de llargs y fondas meditacions.

Meditém y medití!

P. DEL O.

L' ANADA Á MONTSERRAT

ER peluts que 'ls individuos del somatén hajin sigut fins ara, 'm sembla que ja haurà plougut variades vegades quan ells tornin á cal barber. No se'n troba cap que no ho declaren en veu ben alta:

—Ab l' anada á Montserrat ens han pres el pèl per una pila de días.

¡Pobres somaténs!... ¡Bé 'ls l' havíen ponderada aquesta excursió! ¡Bé 'ls en havíen fet d' oferiments y promeses, perquè la costa no 'ls semblés tan dura y l' anada aparegués als seus ulls com un viatje de plaher!...

—No us faltarà res—els deyan els emissaris del Espinós, que ha sigut el verdader patró Aranya d' aquesta embarcada portentosa:—Allà á Montserrat vostres sereu els amos, tindreu cómodo alberch, beguda á dojo, teca sana y abundant, tot lo que us passi per la fantasia. ¡Arriba, donchs, néts dels heroes del Bruch!... La Verge us espera, el rey us espera, en Maura us espera, en Ruiz Rañoy us espera... ¡No us feu esperar més!

Y 'ls somaténs, dòcils y crédules, y ni remotament sospitant que la veu del president de la Diputació fos un cant de sirena falaz, van empassarre candorosament la pildora, y 'á Montserrat tothom, que 'l govern té ganas d' obsequiar-nos!

¡Bon obsequi van tenir, els desventurats!... Hi ha individuo que á horas d' ara encara no ha parat de renegar, relatant els tals obsequis.

La primera observació que á Montserrat van fer, va ser que de tot allò que se 'ls havia dit respecte dels aposents, que tots serien per ells, no hi havia una paraula de veritat.

Un bulliciós aixam de senyors y senyoretas, delegació sens dupte d' aquelles que per aquí s' han quedat roncas de tant cridar ¡viva 'l d'allons!, ocupa pavales les celadas preferents.

—¿Que també son del somatén aquestes noyes?—va preguntar ab la major ignorància un pagès de Collbató.

—Si senyor—li contestà un de la comissió desorganizada!—son cantineras honoràries.

—Perfectament. ¡Ahont se ficarán, donchs, els pobres forasters convidats, si ja hi ha qui per endavant els ha pres el puesto?

Roda per aquí, busca per allà, després de conferenciar deu vegades ab l' aposentador y de disputar-ne vint ab els de la Junta, els somaténs resolqueren lo que sempre han resolt els que no tenen llit: això es dormir á terra.

¡Qué té de particular, al cap y al fi!... Lo que devíen pensar els de la Comissió d' obsequis:—¡Els ray que son forts y ja hi estan acostumats!... Nostres si que, posats en el seu cas, patiriam de mala manera.

Bé ó malament, malament ó bé, passà la nit, apunyà l' aurora del nou dia, arribà el rey á l' hora convinguda, s' executà una part del programa... y altra vegada començan els apuros.

¡Ahont es el menjar que s' havia promés á la gent? ¡Ahont son aquelles cantinas tan ben proveïdes y de les quals, com del corn de l' abundància, n' havia de rajar la teca sense limitació ni aturall?

Pera la comitiva oficial sí que n' hi havia de menjar. Prou ho veyan els rústecs guerreros, quan els criats paravan la taula que havia de servir pel regi piscolabis.

—Y nosaltres, ¿ahont menjarérem?—preguntavan.

—¡Vosaltres!... Espavileuvos. ¡La muntanya ray qu' es gran!

D' allí á convidarlos á pasturar no hi havia la distància de un brif d' herba.

¡Espavileuvos!... Consell més fàcil de donar que de pendre y que en aquells moments tenia tot l' aspecte d' una rifa.

¡Espavileuvos!... ¿Cóm ho havíen de fer per espavilarse?

—Aném á dinar á Sant Geroni!—deya un:—En Bacarissas es un noy considerat y 'ns tractarà d' amich.

—Pero es massa lluny y faríam tart á la revista.

—¿La revista?... ¡Per revistas está l' home que va ab els budells buyst!

—¡Ay, senyor! Ves si en Maura, en lloch de considerins el carácter d' autoritat, no 'ns podia haver concedit un bon plat d' arròs!...

Era allò un sach de gemechs, capás d' enternir als somatèns trencats del Safreig dels Apòstols.

De prompte, aquests colomistes de luxe que ara prenen part en totes les festes, fan un punt d' home y deixan anar la friolera de dos mil coloms missatgers.

—¡Malaguanyats!...—exclamaven els màrtirs del somatén badallant heroicamente de gana y mirant els colomets escamparre crusos per l' horisó.

—L' únic que no va faltar va ser beure. Entre 'ls Degotalls pels que volian caminar una mica y la font del Portal pels que no estavan per passejades, l' aygua no 's va negar á ningú.

Proclamada la Verge de Montserrat patrona dels somaténs, cap al final de la festa y poch avans de que 'l tren de cremallera marxés deixantlos á n'ells en terra, el primer ministre va tenir l' amabilitat d' anunciarlos que 's creava una medalla conmemorativa d' aquest fet trascendental.

Y 'ls somaténs, naturalment, varen quedarse tan frescos.

No sé la tal medalla lo que deurá dir; pero si 'm deixaven redactar á mí l' inscripció, hi posaria aquestes paraules:

EL QUE PORTA AQUESTA INSIGNIA FOU UN HÉROE.

¡VA ESTAR PROP DE DOS DÍAS SENSE MENJAR!

Perque, miris com se vulgui, el combat del Bruch no compón res, comparat ab que 'ls descendents d' aquells heroes van sosténir el passat diumenge ab si mateixos.

Pujar la muntanya ab tan infantil entusiasme, passar allí la mar d' horas sense tastar res, haver de baixar á peu, á tomballons y á las foscas y no enviarho tot á rodar!...

Victorias de tal calibre sols las alcansen els valents de la nostra terra.

La festa dels somatens

—Ahónt aneu? — |||A Montserrat!!!

—D' ahónt veniu? — |De Montserrat...|

|Pero cal que 'ls directors del *cuerpo*' s'posin en guardia.

Perque,—ho dich, segur de no equivocarme;—un' altra victoria com aquesta... y's quedan sense somatens.

FANTASTICH

s molt climatérich lo que ha escrit el Foment en la seva famosa alocució.

Tal situació es intolerable y esperamós que concluirà con ella quién, con la ligera herida de hoy, ha sellado con su sangre sus fuscions desporosos con el orden, etc., etc.»

Uns desporos ab sanch!...

Quina alegria pel nuvi!...

No 'ns entené de Mares de Deu.

Als somatens de Catalunya se 'ls posa baix la protecció de la Verge de Montserrat. La salvació de la vida de 'n Maura s'fá dependir de l'intercessió de la Verge de la Mercè...

—Y qué li reservan els reactionaris á la Verge de la Llet?...

Perque aquesta es, després de tot, l'única qu'ells adoran, en sa calitat de *xupópteros*!

Isabel II va morir dissapte de la senmana passada.

[No 'n feya pochs d' anys qu' era morta per l' imensa majoria dels espanyols!

Al 68 se vejé obligada á passar la frontera, y poch temps després, abdicava 'ls drets á la corona en el seu fill. Ella mateixa hagué de comprender que havia fet á tots.

No obstant, quedava encare l' seu busto acunyat en las monedas de plata, qu'en quant á las d' or feya molt temps que havíen emigrat com la mateixa reyna.

Pero fins les monedas de plata, isabelinas al últim varen ser retiradas de la circulació.

Ni 'l consol se li va donar de que 'l poble pogués dir que la reyna Isabel era tan maca com las pestes.

[Bonich procediment pera realisar la revolució desde dalt el que 'n Maura ha posat en planta!

Recorre 'l país en companyia del rey, provocar per tot arreu manifestacions aparatosas, aprofitarse dels aplausos comprats, de las festas de gala realisadas pels agrahits, com un sarcasme dirigit al poble que sufreix... Aixis es com preten ferse popular y omnipotent.

Sistema mallorquí pur.

D' aquesta manera no es pas com se forjan els homes d' Estat, que tenen alguna cosa á dintre. Aquest procediment s' emplea tan sols per estufar las ensimidades.

Pero l' endemá d' estufadas, remollidas... y 'l diable que se las menji.

Segóns la báscula del Tibi-dabo, tenim á Espanya 64 kilos de rey.

Jo respecto 'l pes marcat per la báscula automática, creyent qu'en la seva mecánica imparcialitat no ha volgut ser cortesana ni aduladora.

Pero qu' volen que 'ls digui: segóns com se mira, el regi jove sembla que pesa molt més... Y segóns com se mira, sembla que pesa molt menys.

—«Deu m' assisteix!»—va exclamar en Maura al rebre l' agressió del Artal.

No va poder dir lo mateix en Cánovas al rebre l' agressió del Angiolillo.

Y es que Deu devegadas deu estar distret.

No val á badar.

Gran serracina á Valencia ab motiu de la professió de Sant Vicenç Ferrer. Per lo vist l' arcalde de R. O. (un cosí germà del nostre Boladeres), contrariant un acord del Ajuntament, va concedir una subvenció á la professió indicada. Y una gran massa de

pessetas l' any (en aquest período 'ls reys anaven més baratos), 210 milions de pessetas.

Desde 1875 á 1894, 14 milions 250 mil pessetas.

Valian las alhajas que se'n va emportar al ser destronada y que no eran de la seva propietat particular: 42 milions de pessetas.

Com anticipo, y á compte de honoraris, portava rebuts, pessetas 8.346,420'50. Devia com á contribucions al Estat, pessetas 615.765'84. Y per altres compensacions, pessetas 1.125.820'28.

La vajilla de plata que va fer fondre pera fer un regalo al papa, en agrahiment á haverli concedit la rosa d' or, valia 125.000 pessetas.

Total, mal contat: pessetas 283.463,006'62.

—Qué no hauria pogut realisar Espanya si hagués aplicat aquesta suma al foment de la riquesa pública?

Donchs infinitament més encare que aquests diners, val la sanch derramada pels liberals espanyols per afiansarli 'l trono. Aquesta no té preu.

—Y tant be que 'ls hi vā pagar!

Ahir Te-Deum per naps,
avuy Te Deum per cols...

La visita

—Aquesta noya té febra. Y febra republicana, qu' es la mes tremenda.

Ja 'ls dich jo que si aixó dura, el clero s' fa barba d' or.

Lampista que has posat llums en casas que no vull dir, avans no cobris el compte, ¡qué n' hi farás de camins!

A fé dona gust ser sant. ¿No evitas res? Tothom calla. ¿Evitas alguna cosa? Vinga bombo y alabansas.

Segador que tras de 'n Maura vas cridant plé de fervor, si veus al Regionalisme... ja li darás expressiōns.

L. WAT

ACUDITS

Dinar de confiānsa.

Al servir-se 'ls postres, un dels convidats comenza á disputar ab la seva dona, y á lo millor li etziva una tremenda bofetada.

L' amo de la casa, reptà al atrevit.

Y 'l pégisser li replica:

—Pero, home, ¿no vas dirmec que no era cap dinar de cumpliment; que podia estar aquí com a casa meva? Donchs siguis formal.

En una taberna:

—¿Que no hi es l' amo?

—No: ha anat á un bateig.

—Ah, vamós: se trobará en el celler!...

Á LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

1. XARADA. —Afi ci-6.

2. ANAGRAMA. —Timo—Motí.

3. TRENCACLOSCAS. —El Marquesito.

4. COPA NUMÉRICA. —Bastoner.

5. GEROGLIFICH. —Tot car: los setmanals petits.

Han endavinat totas ó part de las soluciōns del número anterior els caballers: Un petit republicà, Estanislao Viñau de Igualada y Francisco Torné.

Caballers: Una campdelaripa, I Aymerich Pamies, Un petit republicà, A. Molina, Un anagadista, Pere Mont Maruny, Pera-Butero, y D. Grau Llimona: Qui ho havia de dir!

Caballers: Enrich Doménech, Joan Roura, A. Carach, Quimet de Cuba y E. Llana: Bons minyōns.

Caballer: R. A. C.: El dibuix manseja.—Aigalit: Y tan aygalit com es tot aixó!..—Carlos Silván: Es massa seria pera casa nostra.—Blat Segat: No hi som encare al estiu, bon home.—J. Montablitz: ¿Y per què no han de ser aguts tots els impars, com en la primera estrofa? Esaria molt millor, encare que no acabés d' estar bé.—Dolors Mont: Rebut y gracies.—Jaume Avellaneda: No's fassí il·lusions: Aixó es altament cursi y baixament defecuït.—M. Mas: ¡Uy, qu' es dolent! Més que el tocino rancio.—Antolí B. Ribot: Alguna coseta, no diré que no. —J. Masó: Es molt bucolich tot aixó...—José Soler V.: Donch no sevori, no està V.—Alfonso Rosell: Literatura alfonssina!... No 'n volén sapiguer res.—Pere Vidal: Lo qu' està bé no es seu, y lo qu' es seu no està bé.—Dígas: El Plagi no 'ns serveix.—F. lip Coscolla: Massa infundiosa y massa libre.—F. Fitoff: Lo qu' envia per l' Almanach ha entrat en carters.—Joanet de Gracia: No està mala.—N. N. (Fondarella): Un republicà de Veritat, N. N. (Cambrils), J. B., J. R., B. P., Un federalat de V., Varios repatriados, J. H. C., E. M., J. G., A. C. y E., y Un que no vol ser vist: No publiquem les cartas que 'ns envien per variás rahōns.

Imprenta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.